

אשכולות

כִּלְאוֹן פֶּלְאוֹזִי אֶל תְּלִמְדֵי יְשִׁיבַת כַּס בִּבְנֵי

לעילוי נשמת מרן ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדוויכט בן הרה"ח רבי ישראל אלעזר זצ"ל

ענוה פסולה

הרב יצחק לוי שליט"א

פרשת ויקרא

ג' אדר א' תשע"ד | 291

(שנה שמינית)

כניסת שבת 17:21

מוצ"ש 18:20

מערכת אשכולות

מברכת את כל המתגייסים בשבוע הבא שיצאו לצבא בריאים ושלמים בגופם וברוחם ובעזרת ה' ישונו לישיבה בריאים ושלמים בגופם וברוחם.

ברצוני להודות מקרב

הלב לבחור היקר יצחק זיטור על כל העזרה בהוצאת העלון מדי שבוע. אנחנו מברכים אותך בברכת צאתך לשלום. ונודה לבחור היקר נתנאל כהן שהסכים לקחת את מקומו.

מערכת אשכולות

מקדמת בברכה את הורי שיעור א', ומאחלת להם שבת מהנה והתעלות רוחנית.

העלון יוצא לאור ע"י

ישיבת כרם ביבנה

www.KBY.org.il

לתגובות ולהארות:

eshckolot@gmail.com

מערכת אשכולות

הרב אורי בצלאל פישר
יצחק זיטור
נתנאל כהן

בראש ספר ויקרא נכתבה האות אל"ף זעירא, ורבים מן הפרשנים דרשו את עניינה של אל"ף זו המבטאת את מידת הענווה הייחודית אצל משה רבנו, וכך כתב בעל הטורים: "שמשה לא רצה לכתוב אלא ויקר כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם באל"ף וכתבה קטנה" מעמדו של משה רבנו נקבע לדורות שמחד גיסא הגיע לפסגת מט' שערי חכמה, ומאידך גיסא העיד עליו ה' "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב', ג'), שבעניין זה נאמר בילקוט שמעוני (ויקרא רמז תכז) "משה ברח מן השררה...אמר לו הקב"ה חייך יש לך מלאכה גדולה מכל מה שעשית ללמד לבני טומאה וטהרה ולהזהירן היאך יהיו מקריבין קרבן לפני הוי' ושפל רוח יתמוך כבוד (משלי כט', כג') זה משה שנאמר "ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו" (תה"ל ח', ו'). "מידת הענווה משובחת היא ביותר והיא המידה הטובה מכל המידות, וכפי שציין הירושלמי (שבת א', ג') "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסולייסה" וחכמים צוו באבות (ד', ד') "מאוד מאוד הוי' שפל רוח", והוסיף הרמב"ם בהקדמה לפרוש המשניות כי דווקא רבי יהודה הנשיא זכה לערוך את ששה סדרי משנה לפי שהיה בתכלית הענווה, שפלות הרוח והרחוק מן התאוות. כמו שאמרו בסוטה (מט:): "משמת רבי בטלה ענווה".

וכך ביאר המהר"ל (תפארת ישראל פרק כג') "וכאשר אתה מעיין מה ענינו של משה אצל תורה, תמצא כי מדרגת משה שהוא אומר מה אני שתינתן התורה שהיא השכל הפשוט על ידי, בשביל שהיה ממעט עצמו הוא ראוי אל התורה". אולם נראה שיש להציב תמורוד אזהרה מפני ענוות יתר העלולה לגרום לאדם לראות עצמו בלתי ראוי להקשות, לבקר, לחלוק, להוסיף ולפרש על דברים שנאמרו ע"י קדמונים, וכך עלול האדם להסיר מעצמו אחריות ומחויבות, והגרוע מכול עלול האדם להרגיש כלפי זולתו שאין בו מעלה. חכמי ישראל לדורותיהם התייחסו לגאוונה חיובית, והביעו ביקורת נגד ענווה פסולה, התנ"ך מהלל ומשבח את יהושפט מלך ישראל "ויגבה ליבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב', יז' ו') כך פירש רבי יעקב עמדין בהקדמה לסידורו בית יעקב "יש גאוונה אחרת רוחנית טובה מאוד...יש לנו ללכת אחר מידותיו יתברך כל האפשרות גם בזה להתגאות על מה שלמטה ממעלתנו...וכל מה שהאדם נלכד במצודת יצר הרע בא לו מחמת ששונא יחוסו הנורא והנפלא כי בן מלך הוא...לפיכך עצה גדולה וחשובה היא "מי לה' אלי". ידע ישראל כי ה' הוא מתגאה בו...והוא שהכתוב משבח את יהושפט ויגבה ליבו בדרכי ה'.

שומה עלינו להגדיר מהי הגאוונה הפסולה ומהי הגאוונה הנדרשת והמחייבת מן האדם להתנהג בה:

עומד על כך - רבינו בחיי בספרו חובת הלבבות (שער הכניעה פרק ט') "וכל גאוה שתהיה מחמת הגופיים היא מרחקת הכניעה מן הלב... כשמתגאה החכם בחכמתו והצדיק במעשהו הודאה לגודל טובת הבורא עליו בהם ושמחה בעבורם, ויגרם לו להוסיף ולהשתדל בהם... מודה לאלהים על מה שחננו מן המעלות...וזאת הגאוה אינה מתנגדת לכניעה ולא מרחקת אותה ובכמוה אמר הכתוב על יהושפט: ויגבה לבו בדרכי ה'..."

העובד את הקב"ה באהבה וביראה צריך להכיר מעלתו וחשיבותו, ובכך ישתדל ויתחזק לשמר מעלה זו ולהתנהג בה תמיד, ישנה ענווה כמו של משה ואהרן, שביטלו עצמם לרצון ה' "ונחננו מה" (שמות טז' ז') אין לנו שום עצמיות, זהו ענווה טובה אבל ישנה גם ענווה של יצר הרע, שהוא אומר לאדם הרי ממילא לא תהיה גדול בתורה, ואם כן מה יש לך ללמוד כ"כ הרבה? - זוהי ענווה פסולה.

גדולי ישראל הדגישו והחשיבו מאוד את מידת הענווה כיסוד בעבודת ה', וכן הצריכו את ההנהגה המחייבת מצב "ויגבה ליבו בדרכי ה'" שילך האדם בגאון ואל יבוש מפני המלעיגים כיוון שהאדם המפנים בקרבו את מעלתו של ההליכה בדרך ה', היא נוסכת בקרבו להט בלימוד התורה ולקיום מצוותיה מתוך הידור ושמחה. וכך כתב הראי"ה זצ"ל (מידות הראי"ה ענווה ח') "לפעמים אין צריכים להתיירא מגדלות, שהיא מרוממת את האדם לפעול גדולות".

ברכותיי לתלמידינו היקרים המסורים והדבקים בלימודם בישיבה, מתוך גדלות ושמחה, ומתוך גאוונה בדרכי ה', יהי רצון שיזכו לעלות מעלה מעלה... לתפארת משפחתם ולתפארת עם ישראל, בהם הפסוק "ישראל אשר בן אתפאר (ישעיהו מט' ג')."

שאלו תלמידיו את רבי זירא: במה הארכת ימים? ... ולא קראתי לחבירי בחכינותו, ואמרי לה בחכינותו.¹²

רש"י מסביר בחכינותו הכוונה שם דופי מהמשפחה, מהרש"א מקשה עליו שאם כן מאי רבותא? ומביא את הערוך שהכוונה לשם שכינו אותו אחרים ולפיכך גם שם שאינו של גנאי, ואילו במקום אחר מתרץ על זה שהכוונה למרות שרוב העולם נכשלים בכך הוא לא נכשל.¹³ ובמקום אחר:

שאלו תלמידיו את רבי זכאי: במה הארכת ימים? אמר להם: ... ולא כניתי שם לחבירי.¹⁴ ושם לכולי עלמא מדובר אף בכינוי שאינו של גנאי. ולגבי שם משפחה ישנה גמרא נוספת:

שאלו תלמידיו לרב אדא בר אהבה: במה הארכת ימים? אמר להם: ... ולא קראתי לחבירי בהכינותו, ואמרי לה בחכינותו.¹⁵ ושם מסבירים רש"י ותוס' שפירוש בחכינותו הוא שם משפחתו, וזוהי רבותיה שלא כינה אפילו בשם זה.

ואכן מובא להלכה בספר 'קוראי שמו' ששם גנאי אף שאינו פוגע אסור,¹⁵ וכינוי שאינו גנאי אסור אם חבירו מקפיד.¹⁶

ולגבי שם משפחה כותב היביע אומר שהאיסור קיים רק בשם של גנאי, ומותר לכנות בכל שם שהוא אלא שרב אדא היה נזהר בזה.¹⁷

ולגבי כינוי חיבה מובא בספר 'קוראי שמו' דמותר להשתמש בהם,¹⁸ אך יש שכתבו להקפיד שלא יהפוך לכינוי קבע שלו, שאז יתעוררו בעיות הלכתיות.¹⁹

אם כן לשאלת הכותרת – אם לא ידוע שחבירו מקפיד או נעלב שלא יקראו לו חוצניק או אם אין כל כוונת עלבון מותר לכנות אותו, אך המחמיר – תבוא עליו ברכה.

נסיים בסיפור קצר על האדמו"ר הראשון לבית גור "חידושי הרי"מ" זצ"ל שהיה נוהג לעורר על כך שהמכנה שם רע לחברו אין לו חלק לעולם הבא והיה בצער גדול כאשר שמע מישהו קורא לחברו בשם רע פעם שמע אחד קורא כך לחברו הזדעזע ואמר לו "מי התיר לך כך לקרוא לו "ענה לו "כל האנשים קוראים לו ככה" המשין הרי"מ ותמה "ומה בכך הגיהנום הוא גדול ורחב ידים ומקום יש בו לכל החוטאים"²⁰...

הורים יקרים, הגענו בשנה זו לישיבה בה או עוסקים בתורה ימים ולילות, לומדים ומעיינים מחכימים ומשכילים בסוגיות רבות ומעניינות בדרכי התורה. יהי רצון שנזכה לקיים "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ" ללמוד על מנת ללמד, לשמור ולעשות את כל מצוות התורה. מקווים שיערב עליכם הביקור.

שבת שלום

את חומרת המכנה שם לחבירו אנו מוצאים בכמה מקומות בדברי חז"ל, לדוג':

ג' דברים אפילו בתשובה לא יעלה לו רפואה (נ"א בקושי בתשובה יעלה להם רפואה)... והמכנה שם לחבירו.¹ ג' אף שעשו תשובה אין הקב"ה חפץ בהן ואלו הן: ... והמכנה שם לחבירו.²

המכנה שם לחבירו יבקש ממנו מחילה עד שימחול לו, וילקה ויתודה שלשים יום או יותר.³

המכנה שם לחבירו יבקש ממנו מחילה בפני רבים, ויתענה ארבעים יום, ויתוודה בצנעה בכל יום.⁴

המכנה שם לחבירו יבקש ממנו מחילה ברבים וילקה ויתענה ויתודה לכל הפחות ארבעים יום.⁵

ובנוסף, מלבד הפגיעה החמורה באדם עצמו מובא בזוהר גם פגיעה בהקב"ה שמחלל את הקדושה שקרא לעמ"י, וזה לשונו:

תאנא ישראל אקרן קדש ובגין דאינון קדש אסיר ליה לאינש למקרי לחבריה בשמאדגנאי ולא לכנאה שמא לחבריה וענשיה סגי, וכל שכן במילין אחרין⁶ (=למדנו, ישראל נקראים קודש, ומשום שהם קודש, אסור לאדם לקרות לחבירו בשם בזיון, ולא לכנות שם לחבירו, ועונשו גדול. וכל שכן בדברים אחרים).

השאלה היא איזה כינוי נאסר? של גנאי בודאי אסור, גם מדין 'ואהבת לרעך כמוך' שפירושו 'דעלך סני לחברך לא תעביד'. השאלות הם האם מותר בכלל לקרוא בכינויים? אם מותר, אזי גם כשחבירו מקפיד שיקראו לו רק בכינוי נאסר לקרוא לו בשמו, אך אם כן, מהו גדר 'המכנה שם לחבירו' החמור שראינו? וכשאינו מקפיד – מה עדיף?

לכאורה, פשוט וברור שמותר לכנות, כמו שמואל שכיהן את רב יהודה 'שיננא', וכן כשאין זה כינוי לאדם מסויים – כמו במקומות רבים בגמרא 'בבלאי טיפשיא'.

אם כן – נביא את הגמרות העוסקות במכנה שם על מנת לברר את גדרו:

דאמר רבי חנינא: הכל יורדין לגיהנם, חוץ משלשה. הכל סלקא דעתך? אלא אימא: כל היורדין לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדין ואין עולין. ואלו הן: הבא על אשת איש, והמלבין פני חבירו ברבים, והמכנה שם רע לחבירו. (ושואלים) מכנה היינו מלבין! (ומתרגמים) אף על גב דדש ביה בשמיה.⁷

ומפרש רש"י: דדש ביה - כבר הורגל בכך שמכנים אותו כן, ואין פניו מתלבנות, ומכל מקום - זה להכלימו מתכוין.

המהרש"א פקפק בדברי רש"י, וסבר שמדובר במוציא שם רע, אך הביא את הרמב"ם שהעתיק להלכה ללא המילה "רע"⁸ וכן כל המדרשים לעיל לא גרסו 'רע'.

אך, הכסף משנה שם הסביר שהרמב"ם החמיר יותר, ואפילו אם הוא דש בשמו עד שאינו נפגע כלל גם כן אסור, אך השולחן ערוך הבית יוסף והטור⁹ פסקו כרש"י.

דבר זה מסביר את זעקת התוס' בכמה דוכתין¹⁰, על פירוש רש"י ל'בן קרח' דפירש שר' עקיבא היה קרח, ותוס' ממהר להסביר שמדובר באדם אחר ששמו היה קרח ועי"ש.

ולגבי השאלה כיצד שמואל כינה את רב יהודה 'שיננא' אשר לפי חלק מהפירושים שינוי גדולות משיב על כך שו"ת תורה לשמה¹¹ שבזמנם לא היה זה גנות ולכן אין איסור בכינוי זה.

אם כן, גדר המכנה שם הוא רק כשהמכנה הוא בעל רצון להעליב או שבכינוי יש העלבה, אך כינוי שאינו טומן רצון להעליב ולא שם הפוגע, אז מותר לכתחילה. אך, ישנן גמרות נוספות:

¹ אוצר המדרשים (אייזנשטיין) חופת אליהו עמוד 166

² אוצר המדרשים (אייזנשטיין) רבינו הקדוש עמוד 507

³ מנורת המאור פרק ג - תשובה עמוד 119

⁴ ספר אורחות צדיקים שער התשובה

⁵ שו"ת מהר"ם מרוטנברג חלק ד (דפוס פראג) סימן אלף כג

⁶ זוהר לפרשת מפקשים ותרגום 'הסולם'

⁷ בבא מציעא נח:

⁸ רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה יד

⁹ חושן משפט סימן רכח

¹⁰ שבת קנ. ד"ה ורבי, וש"נ.

¹¹ סימן תכא

¹² מגילה כח.

¹³ תענית כ:

¹⁴ מגילה כז:

¹⁵ בשם הגר"מ אליהו זצ"ל

¹⁶ בשם הגר"א נבנצל, הגר"יניבירטוהגר"ש פישר

¹⁷ שו"ת יביע אומר חלק א - יורה דעה סימן יח

¹⁸ בשם הגר"מ אליהו זצ"ל, הגר"חקניבסקי שליט"א אוהגרי"ש אלישיב זצ"ל

¹⁹ הגר"יניבירטשליט"א והגר"ז וגולברג שליט"א (בעיות של שטרות גיטין למשל, שיש

חשש לשינוי שם)

²⁰ חסידים מספרים

העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר

כג ד) ויקר אלהים אל בלעם:

ומסתבר שכך היא משמעות הדברים: שתי לשונות יש: 'ויקרא' ו'ויקר'.

'ויקרא' שעניינה קריאה מיוחדת לאדם בשמו מלמדת על כך שהאדם אליו קראו, ראוי לתפקידו. לעומתה לשון 'ויקר' שעניינה שימוש 'מקרי' של הקב"ה באדם כדי להעביר את דברו אל בני האדם מלמדת על ההיפך - האדם אליו קראו אינו ראוי לתפקידו.

משה היה ראוי לתפקידו ואילו בלעם לא היה ראוי לנבואה, הוא רק שימש ככלי להעביר את דבר ה' אל בלק וחבריו.

בצורה הנראית פרדוקסלית דווקא משה סבור היה שאין הוא ראוי לתפקידו ואילו בלעם בטוח היה שאין ראוי ממנו. משה אף כשקראו הקב"ה היסס בדבר²¹, ואילו בלעם היה סמוך ובטוח כי ה' ידבר אליו²². לאמיתו של דבר היא הנונת, מי שמבין כי דבר ה' לא בא

לכבודו של האדם, הרי הוא מתמלא רגשות ענווה וביטול עצמי וכך הוא נעשה ראוי לנבואה. לעומתו מי שאינו מתבטל לדבר ה' יכול להעלות על דעתו כי דבר ה' מסור בידו להתכבד בו ליבו מתמלא ברגשות גאווה וביטחון עצמי הפוסלים אותו מלהיות נביא. יתכן וזוהי הסיבה שבלעם קיבל את נבואתו כשהוא נופל ואילו משה עומד עם ה' ומדבר עימו 'פה אל פה'.

לא רק בנבואה הדברים אמורים, גם בלימוד תורה שהיא למעשה דבר ה' שניתן לנו מידו של משה נאמר אותו הכלל.

המקטין את עצמו זוכה לגדולה והמגדיל את עצמו מקטינים אותו מן השמים.²³

ואולי זוהי משמעות נוספת של ה-א' הקטנה בתחילת ספר ויקרא, ממנו מתחילים ללמד את הילדים תורה. מי שחפץ ללמוד תורה עליו להקטין את עצמו ולשים את אוזנו כאפרכסת לשמוע דברי חכמים. ולא רק בתלמידים צעירים מדובר גם גדולי גדולים צריכים למעט את קומתם כשם שעשה משה רבנו אדון כל הנביאים בשעה שעמד לפני דבר ה'.

מי שיבחר ללכת בדרך הענווה וההקשבה ימצא כי קול ה' מדבר אליו והוא מצידו יכול גם לשמוע.

קָטַן וְעָנוּעַ הַלֵּב הַמְקַשֵּׁב

אֶל הַקּוֹל הַקּוֹרֵא בְּלִחַשׁ יְשִׁיב

הַנְּנִי פֶּאֶן וְכַמוֹ שְׂאִינִי

מֵאֲצֵר הַחַיִּים אֶלֹּהֵי הַנְּנִי

הַנְּנִי תוֹרָה וְדַעַת אֲמַצָּא

דַּעַת לְתַת אֶת תּוֹרַת הָאֲמָתָה

ספר ויקרא הוא למעשה המשכו של ספר שמות שהרי ספר שמות מסתיים בתיאור השראת השכינה במשכן:

(לד) וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן :

(לה) וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבּוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעֲנָן וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן :

(לו) וַיִּבְהַעֲלוּת הָעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִסְעֵיהֶם :

(לז) וְאִם לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד יוֹם הָעֲלָתוֹ :

(לח) כִּי עָנָן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאִשׁ תִּהְיֶה לְלֵלָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִסְעֵיהֶם :

פסוק לה' מספר לנו שמשה לא יכול היה להכנס אל האוהל מפני שכבוד ה' היה מלא את המשכן ואילו הפסוק הראשון בפרשתנו מלמד כי ה' קרא אליו מתוך הענן והזמינו ליכנס לפני ולפנים.

על פי המסורה האות א' של המילה 'ויקרא' צריכה להיכתב קטנה [בספרי התורה היא נכתבת בגודל אות מוקטן משאר האותיות] והשאלה היא כמובן מפני מה הוקטנה ה-א'.

בספר טעמי המסורה למהר"ם מרוטנבורג [וכיוצא בדבר בספר בעל הטורים] כתב:

'א' בויקרא זעירא כן פירש מורי הרב ר"מ צ"ל - לפי שמשה היה גדול ועניו ורצה לכתוב תיבת 'ויקר' לשון מקרה כאילו לא דיבר עימו הקב"ה אלא בחלום והקב"ה אמר לו 'תכתוב ויקרא'. משה לא רצה לכותבה בפירוש מחמת ענוותנותו אמר אכתבנה קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה'

רש"י [על פי תורת כהנים] משווה בין לשון 'ויקרא' שנאמר אצל משה ללשון 'ויקר' שנאמר בבלעם וזו לשונו:

ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות

²¹ כך בפעם הראשונה 'שלח נא ביד תשלח' וכך בהמשך שלא נכנס למשכן אעפ"י שה' אמר לו בפירוש שיועד עמו מעל הכפורת.

²² כשבאו שרי בלק אמר להם בלעם להמתין עד הבוקר שהרי ה' עתיד להתגלות אליו בלילה. כך גם בשרים השניים וכך גם בשעה שהקריב בלק את הקורבנות היה בלעם סמוך על כוחו ואמר 'התייצב על עולתך ואנוכי אקרה כה'.

²³ מאמרי חז"ל רבים עוסקים בענין ומהם: 'כל המתייחר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת' [פסחים סו:]. רבי חנינא בר אידי: למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב הוי כל צמא לכו למים - לומר לך: מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה [תענית ז:].

ולכאורה, צריך עיון, בכוונת דברי הבית יוסף. הרי כיון שלדעת רש"י נשים מוציאות את האנשים ידי חובה, אם כן, משמע שהוא הבין שיש לנשים אותה חיוב שיש לאנשים. ולכן, לא מובן מה העניין שיהיה ניכר אם הוא נקבה או זכר, הרי יש לשנים אותו חיוב של מקרא מגילה? מה שהוא זכר או נקבה לגמרי אינו מעלה ואינו מוריד.

הבית יוסף (או"ח תרפט) למד בדעת רש"י שנשים מוציאות אנשים ידי חובה בקריאת המגילה. אבל, טומטום אינו מוציא את מינו ידי חובה. כלומר, אינו מוציא ידי חובה טומטום. הבית יוסף הסביר שטעם הדבר הוא משום שצריך שהמוציא את אחרים ידי חובה יהיה ניכר אם הוא זכר או אם היא נקבה.

הצרכים/שאלה

"יומי הפורים אינם בטלים לעולם"

אלעד אהרן (א') ונתנאל כהן (א')

יסוף מזרעם" (אסתר ט'²⁵), וביורה"כ נאמר "והיתה זאת לכם" הבטחה שתהיה לחקת עולם" (ויק' טז, לד)²⁶.

נאמר בילקוט שמעוני לספר משלי (בובר - פרשה ט) "כל המועדים עתידיים בטלים, וימי הפורים [אינם בטלים לעולם, שנאמר וימי הפורים] האלה לא יעברו מתוך היהודים (אסתר ט' כח). אמר ר' אלעזר אף יום הכפורים אינו בטל לעולם, שנאמר "והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה" (ויקרא טז, לד)

האנובנאל (בספרו ישועות משיחו ב' העיון הרביעי - פרק ד') מסביר שהטעם שהיום אנחנו שומרים את המועדים הוא זכר ליציאת מצרים שעד ימינו לא נעשה לנו נס גדול ממנו. לעומת זאת בזמן הגאולה יעשו ניסים שיגרמו לעמ"י לשכוח את כול הניסים שנעשו בזמן יציאת מצרים וכמאמר הנביא "הנה ימים באים נאם ה' לא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה", כמו שדרשו החכמים שיהא שיעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפלה ולכן אמרו "חוץ מפורים ויוה"כ, שבתקופה שליום הכיפורים מתאחדים בתשובה ומחילה וכפרה ולכן אין קשר לניסים, ופורים מפאת שהוא מהנסיים שנעשו בגלות, ולכן אין לו קשר ליציאת מצרים.

ומתעוררים רבותינו להבין הכיצד יתכן שיתעקרו מועדים שנכתבו בתורה בצורה רחבה ומפורטת על כול מצוותיהם וזמניהם, שכן לא הגיוני להגיד שאפילו אות אחת תעקר מן התורה!

הורנו היקרים, מכאן נשלח ברכה ותודה גדולה על התמיכה ההענקה וההשקעה הבלתי פוסקת. תודה שאתם נותנים באפשרותנו ללמוד ולקחת חלק בעולמה ועמלה של תורה. בד"כ אנו נכנסים לבית שאתם הקמתם, אבל השבת אתם נכנסים לתוך עולמנו...

השפת אמת (לפורים) מסביר זאת ע"י חילוק בין המועדים לשבת, שכן בשבת הקדושה היא מעצם השבת ולא תלויה במעשי עמ"י, ואילו במועדים הקדושה נקבעת ע"י עמ"י כמו שנאמר "אשר תקראו", ולכן לעתיד לבוא כשתהייה מציאות של "יום שכולו שבת" ממילא קדושת המועדים יתבטלו (ולא בגלל שתעלם קדושתם אלא להפך בדיוק, תהיה התעלות בקדושה הכללית שהמציאות הרגילה תהיה מקודשת בקדושת השבת בדומה לביטול אור הנר לגבי האור החזק של האבוקה). והטעם לכך הוא שהקדושה העליונה גוברת על הקדושה התחתונה שעמ"י מעוררים, ולפי שבפורים הייתה התגלות הקדושה שלא על פי מעשה התחתונים לא יתבטל פורים לעולם כמו קדושת השבת שאינה תלויה במעשה התחתונים.²⁴

בשונה מהשפת אמת **הרשב"א** (שו"ת הרשב"א חלק א סימן צג) מחלק בין מועדים שבהם הייתה הבטחה מפורשת בכתובים שהם לא יעקרו אם עמ"י יחטא באחד מן הזמנים, לבין מועדים שבהם נכתב בפרוש שהם לא יעקרו מע"י עד סוף הדורות, ובפורים נאמר "לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא

²⁵ וראה שכך אמר הרמב"ם - הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה יח.

²⁶ בשונה מפסח שגם בו נאמר "חקת עולם" שכן האמור בפסח הוא אזהרה ולא הבטחה שנאמר "חקת עולם תחגוהו ושמרתם לדורותיכם" (שמות יב' ד').

²⁴ וצריך עיון על חילוק זה.